N°. 300. 1838

BREDASCHE COURANT.

STAAT-, LETTERKUNDIG- EN WETENSCHAPPELIJK

NIEUWS- BLAD.

Dingsdag 18 December.

FRANKRIJK.

PARIJS, den 14den December.

Te Reims hebben in den avond van den 12den zware onlusten plaats gehad, ten gevolge van de predikatie der missionarissen aldaar. Reeds eenige dagen te voren waren de gemoederen opgewonden geworden, op het gerucht, dat vier dier lieden in de stad gekomen waren. In den avond van zaturdag den 8sten hield een der missionarissen in de kerk St. Jacques eene rede, waarin hij in een staatkundig betoog uitweidde over den ondergang van *Napoleon* en de herstelling van den paus. Zulks gaf tot stoornis van de dienst en uitfluiting aanleiding; dezelfde tooneelen in de kerk en vóór het huis van den pastoor werden de volgende avonden herhaald, tot in den avond van den 12den, na de predikatie, eene talrijke menigte zich naar het huis van den pastoor begaf, waar de zendeling zijn intrek had; eerst werden aldaar allerlei kreeten aangeheven, daarna de glazen ingeworpen, en eindelijk het huis van binnen geheel vernield en al de meubelen verbrijzeld. De gewapende magt kwam op de been, doch te laat om de wanorde te voorkomen. De pastoor en de missionaris konden met moeite hun leven bergen. De laatste verliet nog in den nacht de stad. Tegen middernacht was de rust hersteld, nadat een twintigtal personen gearresteerd waren. Den volgenden morgen werd, bij een besluit der regering, de kerk St Jacques voorloopig gesloten.

Dit gebeurde, gelijk dat bij het overlijden des graven *Montlosier*, doet veel in de hoofdstad van zich spreken. Van den eenen kant vindt het gedrag der geestelijkheid van Clermond-Ferrand veel berisping, terwijl men zich van den anderen kant beklaagt, over den onbedachtzame ijver der missionarissen, die zich over alle gemeenten van Frankrijk verspreiden en maar al te dikwijls aanleiding tot onrust geven, in plaatsen, waar de godsdienst anders niet de minste stoornis lijdt.

— De beide *Moniteurs*, gelijk ook het *Journal des Débats*, hebben den brief van den heer *Dupin* aan de kiezers van Clamecy overgenomen. Men ziet daarin een bewijs van de goede verstandhouding, waarin de heer *Dupin* heden tot het ministerie staat. Zijn brief, wil men, dat ook vele anderen wederom heeft doen besluiten, om hem hunne stem te geven, zoodat men het er voor begint te houden, dat de heer *Dupin* voor de achtste maal tot president der kamer zal gekozen worden.

— Men wil hier thans stellig weten, dat de heer *Desages* voor eenige dagen naar Londen gezonden werd, met last om bij de conferentie te bewerken, dat de openbaarmaking van het besluit, waarbij Belgie, naar de 24 artikelen, verpligt wordt, tot de ontruiming van het grondgebied, nog eene maand werd uitgesteld. Men wil hier het er voor houden, dat de conferentie in dit verzoek bewilligen zal. De heer *Desages* zou heden avond of morgen terug zijn, om naar het antwoord dat hij brengt, de zinsneden in de openingsaanspraak in te rigten.

Gisteren werd verhaald, dat de oostenrijksche en pruissische gezanten met den heer *Molé* een bijeenkomst over de belgische zaken hadden gehouden, ten gevolge van welk gesprek een lid der pruissische ambassade naar Holland gezonden was, om koning *Willem* te bewegen, dat hij, uit aanmerking van de gesteldheid des franschen kabinets bij de opening der kamer, zijne toetreding tot het jongst besluit der conferentie eenigen tijd wilde vertragen, ten einde men op de interpellatien der fransche kamers, bij de discussie van het adres, zou kunnen antwoorden. De onderhandelingen, die nog voortgezet worden, laten niet toe, dat men zich verklare.

De *Revue des deux Mondes*, welk blad doorgaat, van althans niet buiten den invloed van het ministerie geschreven te worden, laat zich in zijn jongste nommer aldus uit: » Wat het programma van het ministerie aangaat, nog twee dagen en het zal openbaar bekend zijn. Deszelfs buitenlandsche staatkunde is onveranderd gebleven, naar men ons verzekert, en wij nemen dit gaarne aan. De daden door hetzelve dienovereenkomstig gedaan, zal het op de tribune regtvaardigen, met de traktaten en acte-stukken in de hand. Wat de binnenlandsche staatkunde betrof, men wilde, dat het ministerie besloten was, om een ontwerp van conversie aan te bieden, zoodra de belgische kwestie haar beslag had gekregen. Ook de spoorwegen zou men eene gepaste ondersteuning verleenen, en voorts bedacht zijn, op de verbetering der gevangenissen, de kwestie van de suiker, enz.

— De jongste berigten uit Madrid gaan tot den 7den en 8sten. Den 7den dacht men, dat de nieuwe ministeriele combinatie was tot stand gekomen. Het heette nog altijd, dat de markies *Miraflores* aan het hoofd zou worden geplaatst; de heer *Pito-Pizarro* zou de portefeuille van finantien bekomen en de binnenlandsche zaken waarnemen; de heer *Silvela*, minister van binnenlandsche zaken; *A. Gonsalez* zegelbewaarder; de admiraal *Chacon* minister van marine worden; van dit een en ander werd in de cortes-zitting van den 7den kennis gegeven; doch de Madridsche courant van den 8sten hield slechts de benoeming van den heer *Pisarro* tot minister van finantien, zoodat men geloofde, dat de andere gekozene personen nieuwe bedenkingen hadden gemaakt.

Den 8sten was een koerier naar Parijs vertrokken, zoo men dacht, de benoeming van den heer *Miraflores* tot president van het bestuur overbrengende.

Den 7den heeft de koningin-regentes het antwoord der beide kamers op de openingsaanspraak ontvangen.

Het gouvernement is door de cortes geantoriseerd geworden, tot vervolging van de generaals *Narvaez* en *Cordova*, beide leden der kamer. De laatste heeft zich, bij geschrifte, tot de cortes gewend, met verzoek, om voor dezelve zijn gedrag en dat van *Narvaez* te Sivilie gehouden, te verdedigen.

De generaal *Clonard* heeft te Sevilie den afgevaardigde *Alvarez*, als medelid der revolutionnaire junta, doen arresteren. Ook tot de vervolging van dezen moet de cortes hare goedkeuring geven.

De generaal *Alaix* heeft in de cortes mededeeling gedaan van een rapport van den maréchal de camp *Diego Leon*, uit Logrono van den 4den, volgens welke hij met zijne ruiterij die der karlisten geslagen had. Beide partijen schrijven zich dus de overwinning van dit gevecht toe.

— Gisteren sprak men ter beurze dat er een uitstel in de beslechting der belgische zaak zou verleend zijn. Heden was er, op het liget afkomend londensch fondsenmerk, veel wankeling in den koers. De notering was heden (15 *December*): 5 pCt. 109,65; 3 pCt. 79,35; Nap. r. 99,50; Sp. Ardoin 16½; Rom. L. 101⅝.

NEDERLANDEN.

BREDA, den 17den December.

In de zitting van de Eerste Kamer der Staten-Generaal van Zaturdag, zijn bij dezelve ingekomen de ontwerpen der begrootingswetten voor den jare 1839, vrijdag door de Tweede Kamer aangenomen. Zij zal zich in hare afdeelingen met het onderzoek dezer voordragten bezig houden.

— De afdeelingen der Tweede Kamer hebben zaturdag onderzocht het ontwerp nopens de droogmaking van het Haarlemmermeer.

Heden of morgen, Dingsdag, zal de centrale afdeeling haar verslag doen, over het ontwerp van wet, houdende voorziening in de buitengewone uitgaven voor oorlog en marine en der volle rentebetaling, gedurende den jare 1839. De beraadslagingen over dat ontwerp zullen Woensdag of Donderdag daaraanvolgende plaats hebben.

Men verzekert, dat, na de onlangs door de regering betrekkelijk dat ontwerp gegevene antwoorden, en na de laatstelijk ontvangene staatkundige mededeeling, de leden der Tweede Kamer eenstemmig gezind zijn de oorlogscredieten toe te stemmen. De eenige aanmerking, welke tegen dat ontwerp nog moet bestaan, moet gelegen zijn in het in de voordragt tevens voorzien in de volle rentebetaling, waarmede zich sommige leden sinds vele jaren niet hebben kunnen vereenigen.

Naar men verzekert is laatstleden Donderdag eindelijk bij onze regering aangekomen, het sinds zoo lang verwachte officiële antwoord der Londensche Conferentie, op de verklaring in Maart ll. door Z. M. den Koning gedaan, tot de aanneming der 24 artikelen. Dien ten gevolge was dan ook gisteren te 's Hage het gerucht in omloop, dat er in den loop dezer week, vóór de beraadslagingen bij de Tweede Kamer over het ontwerp, nopens de oorlogs-kredieten enz., eene nadere staatkundige mededeeling door Z. Exc. den minister van buitenlandsche zaken, aan de kamers zou worden gedaan.

— Sinds eenige dagen verzekert men, dat de regering er op bedacht is, om binnen kort eenige nieuwe financiele voordragten te doen, welke ten doel zouden hebben, om aan de bepalingen der grondwet, tot vaststelling eener tauxatie of gewone begrooting te voldoen.

— Naar men verneemt, zal het schip *Elizabeth*, gezagvoerder *F. Fokkens*, van de heeren *A. van Hoboken en Zonen*, den 22sten dezer maand, met een detachement militairen, van Hellevoetsluis om de kust van Guinea, naar Oost-Indien vertrekken.

Met deze gelegenheid zal tevens naar Oost-Indien vertrekken de 1ste luitenant der infanterie *C. E. Stassart* en de 2de luitenants der infanterie *E. C. O. van Rose* en *B. F. R. Schoningh*, benevens de chirurgijn der 3de klasse *J. C. Schmit*.

— De Dordrechtsche Stads Courant deelt het gelukkig berigt mede, dat zich bij den vermaarden schilder *J. C. Schotel*, teekenen hebben opgedaan, die de hoop op zijn herstel geven.

— Over de maand november jl. zijn door het kanaal van Voorne 297 zeeschepen gepasseerd, te weten: 128 te Hellevoetsluis binnengekomen en 79 uitgevaren; terwijl in de elf verloopene maanden van dit jaar door dat Kanaal 1255 zeeschepen zijn binnengekomen en 999 uitgeklaard.

Vervolg en slot der beraadslagingen van de tweede kamer der Staten-Generaal in de zitting van vrijdag ll., over de begrootingswetten.

De heer *van Alphen* juicht het toe dat de Regering omtrent de percentsgewijze bezoldiging der ontvangers voor de middelen, aan het verlangen der kamer toegegeven, als ook, dat zij de gewone en buitengewone begrootingen genoegzaam gelijktijdig aangeboden heeft. Als de leden nu nog gewigtige bedenkingen hebben, zoo vergete de regering niet, dat zij voor zich heeft eene Hollandsche vergadering, waarin men afkeer heeft van nuttelooze tegenwerpingen en stelselmatige weerstrevingen, doch waar rondborstigheid, volle overtuiging en bezadigdheid voorzitten; de bedoelingen zijn hier opregt en zuiver; de spreker herdacht met dankbaarheid, te midden van de geldelijke bezwaren des lands, aan de toenemende vaart, aan den bloei van onzen hoofdzenuw van bestaan, den handel, aan de milde bronnen uit O. I. ontleend. De spreker stelt de gunstige uitkomsten van de cultures op Java in het licht, die verkregen zijn zonder aan overdreven vrijzinnige beginselen, doch tevens zonder aan uitsluitingen toe te geven; hij vindt daarvan een der gewigtigste gevolgen in het vestigen van de algemeene markt van koloniale voortbrengselen in ons vaderland. Hij verdedigt het onafhankelijk werken van de Handelmaatschappij, en wil het brandpunt van die associatie niet in de bureaux van het ministerie van kolonien hebben. Hij meent dat men op de bemoeijingen moet letten der vreemden, om zich van den uitvoer *in natura* door inlandsche aanplantingen en door versnelde middelen van transport meer en meer meester te maken; maar hij meent tevens, dat men door geenerlei gewaagde stappen de zegeningen, die wij uit het oosten ontvangen, moeten in gevaar brengen. De welvaart van Nederland en deszelfs kolonien kunnen en moegen hand aan hand gaan. In de voordragt op de middelen heeft hij meerder bezwaren, ook omtrent de suiker.

De heer *van Dam van Isselt* verwijst tot de redevoeringen door hem en andere leden in vroegere jaren gehouden omtrent de begrootingen, en meent dat ook de tegenwoordige aan hetzelfde euvel, waarover zij zich toen beklaagden, mank gaat; dat zij niet alles inhouden wat daarop grondwettig moest voorkomen. Het doet hem vooral leed zulks in de tegenwoordige omstandigheden te vinden, waarin hij de regering zoo gaarne zou willen ondersteunen. Waar hoogere pligten het hem verbieden, mag hij zulks evenwel niet doen. Hij zal echter slechts twee punten aanroeren. Het eene betreft de opdrijving van het middel van het personeel, vooral in Gelderland; hij haalt een voorbeeld aan, dat men landbouwers als ambtenaren beschouwt en als zoodanig hunne dienstboden en paarden aanslaat, als zij slechts poldermeesters en secretarissen, tegen jaarlijksche inkomsten van *f* 18 tot *f* 40, zijn. Het gevolg hiervan zal zijn, dat de landbouwers, of voor die zoogenaamde ambtsbetrekkingen bedanken, of hunne paarden, enz. afschaffen zullen. Altoos levert dit den spreker weder het bewijs op, dat in het stuk van belastingen niet steeds 2 maal 2 vier is. — Het ander punt geldt de jagt. De redenaar, meent, dat de surveillance hieromtrent beter moest zijn, in plaats, dat men er op uit moest wezen de kosten daarvoor te verminderen; de wet op de jagt is alles behalve goed, doch zoolang zij bestaat, moet zij gehandhaafd worden.

Ten slotte refereert de spreker zich nogmaals aan zijne in vorige jaren gehouden redenen; en verlangt, dat Z. Exc. de minister van financien Z. M. trachtte te bewegen de buitengewone behoeften voor oorlog af te scheiden van die voor de rentebetaling, hetgeen toch hetzelfde effect en resultaat zou hebben. Hij voor zich voelt zich gemoedelijk bezwaard tegen de bepaling nopens de rentebetaling, maar zou ten volle bereidvaardig zijn, de buitengewone credieten voor oorlog toe te staan.

De heer *van Asch van Wijck* behandelt, ter dezer gelegenheid, het vraagstuk der ontginningen; ook met betrekking tot het kadaster. Hij prijst de meerdere ontginningen van gronden aan.

De heer *Schimmelpenninck* ondersteunt hetgeen door den vorigen spreker is bijgebragt, en vraagt, of de wet van 3 Frim. VII al dan niet bestaat. Hij meent dat, bij de te geringe opbrengst van graan door eigen slijt en bij vermeerdering van uitvoer van vee enz. naar buiten, er eene nieuwe wet op de ontginning noodig is. Hij beschouwt de begrooting als eene particuliere credietwet, en verzoekt verdere inlichtingen van Z. Exc. den minister van financien. — De heer *van Sijtzama* verzoekt Z. Exc. instantelijk het inzenden van wets-ontwerpen te bespoedigen, ten einde de kamer niet nu eens zonder, dan weder met werk overladen zij. Hij herinnert dat in het vorig jaar, en onlangs weder, in de kamer gewaagd is van de godsdienstige separatisten. Volgens de daarvan opgehangen schilderij, zou men moeten zeggen, dat de separatisten de apostelen in lijdzaamheid te boven streefden; hij meent dat in eenen welgeordenden staat niemand willekeurig mag behandeld worden, doch tevens dat godsdienst een zoo teeder punt is, dat het hier min te stade komt er over te handelen. Het belang des vaderlands eischt eensgezindheid, welke aldus zoo ligt zou kunnen verstoord worden. De spreker is tegen militaire inlegeringen, doch gelooft, dat ook op de lijdzaamheid der straks bedoelde vrome zielen wel wat zal af te dingen zijn.

Wat de begrooting zelve aangaat [illegible] vorige sprekers, omtrent het stellen van nog verschillende posten op de voordragten van uitgaven en middelen, alware het met verhooging van het algemeen cijfer. Omtrent de grondbelasting deelt hij in het aangemerkte in de 3de afd. tegen het weigeren van tijdelijken vrijdom der verhooging van grondlasten, voor nieuwe ontginningen of droogmakerijen, als strijdig met een onveranderlijk kadaster en de wet. Hij staat op eene herziening van de bepalingen op het personeel en de patenten, die, naar de spreker [illegible], in zijne provincie tot vexatoire uitvoering hebben aanleiding gegeven. Alleen de regtvaardigheid des monarchs, die zoodanige uitvoering niet wil dulden, en vaak de uitvloeiselen van menigvuldige circulaires, duisterheden der wetten enz. casseert, is een schild daar tegen. — Omtrent de jagt deelt de spreker in het aangemerkte door den heer *van Dam*. — Voorts handelt de spreker over het [illegible] van de artikelen 60 en 61 der grondwet, nopens het [illegible] geldmiddelen van de O. I. kolonien. De regering en de [illegible] hebben hetzelfde belang; het komt hier niet aan, op eene [illegible] opinie, maar op het leggen van een vasten grondslag, om [illegible] voort te bouwen. De spreker [illegible] om hier in beschouwingen te treden [illegible] gemeenschappelijk overleg tusschen de Reg. [illegible] gewigtig vraagpunt, goede vruchten zou opleveren. [illegible] heeft thans bezwaar tegen de middelen; hij zal de uitgaven [illegible] stemmen, om geene moeijelijkheden te veroorzaken, maar beschouwt de begrooting als fictief, en vindt geene genoegzame besparingen. Uit aanmerking der tijdsomstandigheden zal hij zijne stem van de inlichtingen des ministers doen afhangen.

De heer *Luyben* deelt niet in die beweegreden tot aanneming. Hoe bereidwillig tot ondersteuning der regering, mag hij niet medewerken tot bestendiging van [illegible], ja ongrondwettigheden in het binnenlandsch beheer. Hij vindt zich alsdan verpligt tegen te stemmen. De regering zal in hem een ijverigen ondersteuner vinden, daar waar het de handhaving onzer eer en nationale onafhankelijkheid geldt.

De heer *Verwey-Mejan* wil de leemten en onvolmaaktheden in de begrooting niet aantoonen, maar niet bestrijden; hij zwicht voor het belang van 't oogenblik en als hij heden de uitgaven aanneemt, dan is het om de staatkundige mededeelingen dezer dagen door de kamer ontvangen. De drang der staatkundige omstandigheden noopt hem hiertoe. Omtrent de middelen vindt hij zich vrij en zal hij zich tegen dezelve verklaren, ten zij nog voldoende inlichtingen mogten gegeven worden.

Z. Exc. de Minister van financien verdedigt de voordragt; zegt dat hij uit volle overtuiging daartoe opgetreden; hij stelt op den voorgrond, dat de regering, in het stelsel van de wijze van bezoldiging der administratie van de middelen aan het verlangen der kamer heeft toegegeven.

Z. Exc. doet voorts opmerken, dat er geene beteekenende verhooging van uitgaven wordt voorgesteld; dat, behoudens art. 127 der grondwet, niet aan het verlangen tot het afzonderen van onvoorziene uitgaven kan worden voldaan; [illegible] van justitie zou kunnen zwijgen, daar het aangemerkte over het dep. [illegible] door ongesteldheid afwezig is; dat hoofd van dat departement er in 1829 in de afdeelingen wel over de zaak van het bekrimpen van het dep. van justitie na de nieuwe regterlijke organisatie gehandeld is, doch dat daarover de meeningen zeer uiteenliepen.

Z. Exc. handelt voorts over den aftrek van de 2 posten van de begrooting: 1°. den aftrek van *f* 8,400,000; de minister vraagt of het, na het gevolgde gebruik in de laatste zeven jaren, voorzigtig zou zijn dit thans te veranderen? Het zou dan schijnen, als of wij Belgie vroeger onregtvaardiglijk zouden hebben willen belasten. Wanneer eenmaal de eindschikking daar is, en er genoegzame waarborg zal bestaan, dan zal er verandering kunnen geschieden; juist dit moet tot geruststelling strekken der houders van de 2½ pCt. schuld. 2°.

De aftrek van ƒ 5,600,000 der middelen van de O. I. bezittingen. Dit schijnt niet meer eene questie van vorm, maar van staatsregt. De minister gedraagt zich, aan hetgeen hij in het vorige jaar deswege gezegd heeft; merkt aan, dat men eene rekening der schatkist, eene kas-rekening niet met eene begrooting moet verwarren; dat men niet *a priori* op eene begrooting van den staat de uitslag der eerste kan brengen. Hij beweert, dat de belofte, waarvan in den loop der beraadslaging van heden is gesproken, *anterieur* aan de wet was; dat de zaak thans niet meer is in denzelfden stand; dat eene schuld op de O. I. is daargesteld; dat het regts-vraagpunt daardoor eene andere gedaante heeft erlangd. Indie is de debiteur massaal voor de rente van 140 millioen, maar het heeft die aan den staat, voor de individu's overgedaan. Eveneens is het huis *Hope*, te Amsterdam, voor de coupons der schuld aansprakelijk door Rusland massaal schuldig.

Het erlangen van bijdragen uit de O. I. bezittingen beslist geen principe; later zal het te pas komen bepalingen voor te dragen om een vasten grondslag in dezen te leggen.

Wat de middelen aangaat, zegt Z. Exc. dat eene herziening van de Wetsop, het personeel, naar mate van de ondervinding niet uit het oog zal worden verloren; doch dat, als personeele bezwaren zijn geleden, de weg tot het bekomen van regt open is. Het juiste midden [illegible] of te flaauwen dienst-ijver is moeijelijk te [illegible] de gouverneurs daartoe bijdragen.

Wat de betrekking van [illegible] magistraats-personen aangaat, waaromtrent een spreker heeft uitgeweid, durft Z. Exc. niet beslissen; de zaak is voor onderscheiden beschouwingen vatbaar. Hij stemt echter niet toe, dat de gouverneur zijne onpartijdigheid zou moeten verliezen, omdat dezelve met het bestuur der inning van de middelen in zijn gewest is belast; die overheids-persoon staat te hoog, is in zijn gewest te wel met de belangen en behoeften bekend, dan dat men [illegible] vrees zou behoeven toe te geven. Overigens is het bezwaar, dat één persoon al die vakken van administratie niet kan omvatten en kundig zijn, niet geldig; hij heeft toch verscheiden inspecteurs.

Eene verhooging in [illegible] tot vermeerdering van uitgaven [illegible] of die vermeerdering tegen het [illegible] te wegen?

Wat de wet op de suiker betreft, scheen de accijns vroeger af te nemen; doch in den loop dezes jaars is die accijns in opbrengst vermeerderd; men dient derhalve het van de ondervinding te laten afhangen, of eene verandering ten behoeve der fabrijken noodzakelijk is.

De uitvoering van de geraff. suiker is vrij belangrijk; aan de zeezijde wordt bij de 22, aan de landzijde bij de 12 tot 18 millioenen ponden [illegible] het zal hier ook afhangen van den uitslag der onderhandelingen met Pruissen en andere Duitsche staten, tot het treffen van handels-schikkingen. — Het is een moeijelijk vraagstuk of men raffinadeurs met stoom belemmeren zal in hunne uitbreiding van nijverheid; de zaak van hen, die van geen stoom gebruik maken, is nogtans een punt van overweging. — Men kan niet zoo gereedelijk overgaan tot eene opoffering van de middelen der schatkist, ten aanzien der W. I. bezittingen. De kamer kan zich echter hieromtrent bepaaldelijk verklaren.

Wat de voordragt nopens den inkoop en de aflossing van schuld betreft, zegt Z. Exc. dat het Syndikaat in zijne verpligtingen zal voorzien. — Ten slotte verklaart Z. Exc., dat hij sluiten mag met het gevoelen [illegible] dier leden", die uit het oogpunt der noodzakelijkheid, en het oogpunt van aan Europa een bewijs van vaderlandsch[illegible] aangenomen willen zien.

De heer *Warin* dringt er, naar aanleiding van het gezegde door Z. Exc. op nieuw op aan, dat alle lasten en uitgaven ter kennisse van de kamers worden gebragt. Dit is een hoofdpunt, bij derzelver daarstelling bedoeld.

In antwoord op de aanmerkingen en nadere vragen van eenige leden, zegt Z. Exc. de minister van financiën, dat de wet van 3 Frimaire 7de jaar steeds bestaat, en dat eene wets-voordragt nopens de ontginningen bij den Raad van State aanhangig is.

De heer *Jan Dam van Isselt* oppert nog bedenkingen tegen het verleenen van premien aan raffinadeurs, die met stoom werken, als strijdig met de [illegible] slechts heeft toegestaan, om de [illegible] vol te houden.

Hierna werd ter stemming over de drie ontwerpen van wet overgegaan, waarvan wij den uitslag reeds in ons vorig nommer hebben medegedeeld.

De belgische senaat is ll. Zaturdag vergaderd geweest, en heeft de rapporten ontvangen op een aantal bij denzelven aanhangige ontwerpen.

Voor de opening der discussie over het budget voor de buitenlandsche zaken in de zitting der belgische kamer van vertegenwoordigers, ll. Vrijdag, heeft de heer *Gendebien* van den minister van buitenlandsche zaken inlichtingen gevorderd, omtrent de loopende staatkundige geruchten, die vooral in de laatste dagen van dien aard waren geworden, dat het onverantwoordelijk was de natie daaromtrent langer in het onzekere te laten. Het antwoord van den minister was als volgt: „Al wat ik de kamer kan zeggen is, dat het gouvernement in het geheel geen notificatie ontvangen heeft, in betrekking staande tot de geruchten waarop het geacht medelid zinspeelt. Ik geloof niet, dat ons belang medebrengt, om ons op dit oogenblik verder uit te laten. Wanneer het oogenblik daar zal zijn, zullen wij ons met alle mogelijke openhartigheid uitlaten; maar dat oogenblik bestaat nog niet, en ik herhaal het: het gouvernement heeft in het geheel geene notificatie ontvangen, betrekkelijk de daadzaken waarop het geacht medelid gezinspeeld heeft."

Geen der leden het woord meer vragende, werd tot de discussie van het voorzegd budget overgegaan, hetwelk, zonder debatten, met 79 tegen 2 stemmen, die van de heeren *Gendebien* en *Seron*, aangenomen werd.

Door den heer *Desmaizières* werd daarna rapport uitgebragt, over het ontwerp voor het contingent des legers over 1839, tot welks aanneming hij, namens de centrale sectie, besloot; eindigende hij zijn rapport met de verzekering te geven, naar de berigten, die men desaangaande had bekomen, dat, in geval van gevaar, niet alleen alle opgeroepen militairen zich zouden beijveren, om onder de wapenen te komen, maar, dat zich ook eene menigte vrijwilligers bij het leger zouden aansluiten. Eene verzekering, die de algemeene bravo's zoo van de leden der kamers, als van de tribunen uitlokte. De kamer besloot onmiddellijk tot de discussie over te gaan, en werd ook dit ontwerp met eenparigheid aangenomen, met uitzondering van den heer *Dolez*, die het strijdig met het reglement vond, om aldus met een ontwerp te handelen, dat niet eens aan de orde was.

De heer *Desmaizières* heeft op het bureau der kamer nog een rapport van de speciale commissie neergelegd, betrekkelijk een nieuw crediet van 3,073,933 fr., door den minister van oorlog aangevraagd.

— De brusselsche bladen vermelden, dat er sedert een paar dagen gesproken werd van het voornemen van twee leden der belgische vertegenwoordigers, de heeren *d'Ansembourg* en *Metz*, om zich naar Parijs te begeven, en aldaar op de leden der fransche kamer van gedeputeerden, bijzonder op de zulke, die tot de commissie van het adres van antwoord zouden behooren, te werken, opdat dezelve, vooral bij dat adres, de belangen van Belgie zouden voorstaan. — De graaf *F. de Merode* wilde de genoemde heeren eerst verzellen, maar men had nader ingezien, dat hij, als staatsminister, niet wel voegzaam deel van die zending kon uitmaken. De heeren *Metz* en *d'Ansembourg* zijn vrijdag ll. bij vorst *Leopold* in gehoor ontvangen, en zouden zaturdag of zondag vertrekken.

— Omtrent 2000 miliciens van de opgeroepene ligting zijn ll. Zaturdag te Brussel gekomen, en hebben dien dag de straten van Brussel doorloopen, onder het zingen der *Brabançonne* en *Marseillaise*. Ook is zaturdag het derde regement van linie, dat naar het Luxemburgsche is bestemd, sterk 2400 man, over den spoorweg van Gent, te Brussel aangekomen.

Voorts verneemt men, dat het belgisch bestuur een elftal poolsche officieren in werkelijke dienst gesteld heeft, en op de kaders gebragt, met den rang dien zij in Polen hadden.

— Van de troepen der 3de divisie, die uit de Vlaanderen naar het Luxemburgsche trekken, zullen twee bataillons vooreerst te Luik verblijven, drie bataillons te Namen, twee te Hoei, een te Bouillon, een te Dinant, en drie bataillons in het Groot-Hertogdom.

De 18de batterij veld-artillerie heeft ll. Donderdag Luik verlaten, om naar Thienen te trekken. Volgens het *Journal de Liège*, was het bestuur van oorlog in Belgie bedacht, om nog drie batterijen op te rigten, waarvan er twee te Luik zouden georganiseerd worden. Te Luik werd, volgens hetzelfde blad, druk gearbeid aan de bereiding van oorlogs-munitie, zoowel voor het leger als voor de stad.

— Uit Brugge wordt van den 15den December geschreven: „Men blijft ons voortdurend krijgsmunitien toezenden; de magazijnen worden opgevuld; bommen, kogels en andere munitien zijn gerigt geworden op de forten Damme, Knocke, Westkapelle en Hazegras. De geheele bevolking ziet met een pijnlijk gevoel al die bewegingen, welke, zoo zij ons geen ongelukkigen oorlog op den hals halen, de belastingschuldigen verbazend veel kosten."

— Vorst *Leopold* heeft den hertog van Aremberg het grootkruis zijner orde geschonken.

De Londensche berigten tot ll. zaturdag behelzen weinig nieuws van aanbelang. In dezelve wordt onder anderen gewag gemaakt van verdachte vergaderingen, welke er tot laat in den avond, bij toortslicht, werden gehouden, en waar tegen een verbod der koningin was uitgevaardigd. — Ook was te Londen de tijding ontvangen, dat de fransche admiraal te Rio Plata den oorlog aan Buenos-Ayros had verklaard, en dat de vijandelijkheden reeds een' aanvang hadden genomen. Zulks vond echter niet algemeen geloof. — Den 14 stonden de 3 pCt. gecons. 93⅝; Nederl. 2½ pCt. 54 een achtste; ditto 5 pCt. 100½; Spanje 16; Port. 19½; Braz. 77¼; Columb. 25⅝.

In den Oostenrijkschen *Beobachter* van den 8sten december wordt op eene officiele wijs het vertrek der oostenrijksche troepen uit den Pauselijken Staat aangekondigd.

— Volgens berigt uit Ancona van den 30 november, was het fransche smaldeel, bestemd om de fransche bezetting uit die vesting af te halen, en uit een linieschip en twee fregatten bestaande, dien dag aldaar aangekomen. Men rekende, dat er vier dagen met de inscheping der troepen zouden verloopen.

— Van de Italiaansche grenzen wordt van den 5den dezer geschreven, dat in den laatsten tijd de koerierwissel tusschen Rome, Weenen en Berlijn uiterst levendig was; de Keulsche aangelegenheden waren het onderwerp der gewisselde nota's. Oostenrijk zou de rol van bemiddelaar vervullen en voorslagen hebben gedaan, die de hoop geven op eene wederzijdsche gewenschte schikking.

— Volgens een berigt uit Posen, van den 5den december, was het gerucht daar verbreid, dat de kommanderende generaal *von Grolman* naar de Rijnprovincien was verplaatst, om daar een militair kommandement te vervullen, terwijl er voorts van de mobilisatie van twee pruissische legerkorpsen gesproken werd.

— Uit Konstantinopel heeft men tijdingen tot den 11 november. De turksche vloot was eindelijk, na 13 dagen in de Dardanellen op gunstigen wind gewacht te hebben, den 18 de haven binnengeloopen. — Den 16 waren de ratificatien van het tusschen Engeland en Turkye gesloten handelstraktaat uitgewisseld geworden.

BOEKBESCHOUWING.

HIERONIMUS JAMAAR, oorspronkelijk Blijspel in één Bedrijf, te 's Hage, bij W. P. VAN STOCKUM.

Het belang hetwelk men gesteld heeft in de verschijning van het Blijspel *de Neven*, de eer der critische beschouwingen, en gunstige beoordeelingen aan hetzelve wedervaren, de menigte, die de vertooning van hetzelve na den Amsterdamsch n Schouwburg gelokt heeft, en de gunstige uitspraak der hedendaagsche kunstregters, heeft aan hetzelve eene vermaardheid en crediet gegeven, dat niet dan gunstig voor de ontvangst der eerstvolgende lettervrucht zijn kon, welke de schrijver zoude verkiezen het lezend publiek aan te bieden.

Dat dus het Blijspel onder den titel *Hieronimus Jamaar*, door den *schrijver van de Neven*, vele koopers zal vinden, daar het zich wat de uitvoering betreft gunstig aanbeveelt en minder kostbaar te verkrijgen is, dan *de Neven*, dit willen wij niet betwijfelen, en den kundigen en smaakvollen schrijver, even als den verdienstelijken uitgever hartelijk toewenschen; dan of de eerstgemelde dat genoegen van zijn arbeid zal inoogsten, dat hij er zich van beloofde, hiervoor zouden wij niet gaarne instaan.

Een Tooneelspel, groot of klein, is geen boeksken alleen voor de lectuur, voor afgetrokken beschouwingen, en diep nadenken geschikt, maar moet in de *uitvoering* behagen, en door het *grootste* gedeelte der aanschouwers, terstond verstaan en begrepen worden, zal het behagen of vermaken; van daar, dat de kunstigst zaamgestelde en fijnste karakters op *onze* Tooneelen doorgaans den minsten bijval genieten, en die stukken welke voor het algemeen of te verheven, of te onduidelijk zijn, ondanks al de ondersteuning, en het gezag der kunstregters, geen vermogen hebben, om het publiek naar den schouwburg te lokken.

Wij hopen, dat zulks het geval met dit Blijspel niet mag zijn, waarvan de verzen los, bevallig en gemakkelijk zich zeer goed laten verstaan en uitspreken. Alleen vergeve ons de kundige Dichter dat ons deze regels niet kunnen gevallen, als

Pag. 15. De Liefde, ik voel het, is geen speeltuig van de zinnen.
„ 16. k'Werd zedelijk geroerd, verrukt, bezield, *begeesterd*...
„ 20. Ook zijn sijsteem is 't, met dat spreekwoord voort te sloffen,
„ 54. Dien *Godmensch* is de kunst.

Wij ontveinzen evenmin, dat wij met een groot gedeelte van het Tooneel- en letterlievende publiek, na de gunstige ontvangst van des Dichters Eersteling, niets minder uit zijne vlugge pen verwachten, dan eene lettervrucht, ten minsten *gelijkstaande* met zijnen Eersteling. Hebben wij ons hierin thans bedrogen, wij hopen op beter. Waartoe wij hem den besten luim en den noodigen lust en tijd van harten toewenschen.

HOLLANDSCHE SCHOUWBURG.

De Tooneellisten onder de Directie van L. T. J. ROSENVELDT, oud Lid en Eerste Komiek van den Koninklijken Schouwburg, te *'s Gravenhage*, zullen de eer hebben te Vertoonen, op *Dingsdag den 18. December* 1838: (Op algemeen verzoek) NAPOLEON OP ST. HELENA, Historisch Tooneelspel in drie Tafereelen; Stellende het Laatste Tafereel voor *Het Sterfbed van* NAPOLEON, door *Grieksch Vuur* verlicht. Na hetzelve: EEN UUR ACHTER SLOT, OF DE BRIEF VAN AANBEVELING, Blijspel met Zang in twee Bedrijven, door J. C. HOHNE.

Aanvang *ten zes* ure. De Plaatsen kunnen besproken worden op den Speeldag, van 's morgens *tien* tot 's namiddags *twee* ure, mits betalende *tien* Cents Entré voor elke Plaats.

NB. Er zal voor eene behoorlijke verwarming der Zaal gezorgd worden.

In de maand Februarij 1839, den dag nader te bepalen, zal publiek te *Dinteloord* worden verkocht:

Eene HOFSTEDE met de daarbij behoorende ZAAI- en WEILANDEN, gelegen in den *Oudlandsche Polder* van *Princeland*, groot omtrent 49 Nederlandsche Bunders; mitsgaders het oostelijk gedeelte van het bij *Stampersgat* gelegen POLDERTJE BUITENDIJKS, onder *Nieuw-Gastel*, groot ruim 6 Bunders.

Zijnde inmiddels gemelde HOFSTEDE en LANDERIJEN uit de Hand te Koop, en te bevragen bij de Notaris G. C. STRUIJK VAN BERGEN, te *Dinteloord*, en den Eigenaar N. L. VAN DIS, aldaar.

VOOR HET RIJK.

AMORTISATIE-SYNDICAAT.

ADMINISTRATIE DER DOMEINEN, WEGEN, VAARTEN, ENZ.

EERSTE RESSORT.

De AGENT van het Domein te *Klundert*, zal, publiek, al of niet in tegenwoordigheid van den Heere Inspecteur der Domeinen, en ten overstaan van den Heere Burgemeester der Gemeente *Zwaluwen*, op den 28. December 1838, des voormiddags ten tien ure, ten huize van CORNELIS B. BROERE, in de *Lage Zwaluwe*,

AANBESTEDEN:

Het MAKEN en BOUWEN van een geheel NIEUW HUIS, SCHUUR, BAKKEET, KARNMOLEN, [illegible] Hoeve genaamd *'s Heerenhuis*, onder de *Lage Zwaluwe*.

Alles nader omschreven in het Bestek, zoo ten Kantore van den Agent van het Domein te *Klundert*, als ter Secretarien van *Klundert* en, op de *Hooge Zwaluwe*, en ten huize van bovengemelden CORNELIS B. BROERE ter lezing liggende; terwijl ook nadere onderrigting te bekomen is, bij den Agent voornoemd, en bij den Opziener J. LUGTEN, te *Terheyden*, welke daags vóór de besteding de noodige aanwijzing in loco doen zal.

KLUNDERT, den 5. December 1838.

De Agent voornoemd,
L. H. RIJSTERBORGH.

GALERIJ VAN ROMANS EN VERHALEN.

Onder bovenstaanden Titel is, door *L. E. BOSCH*, te *Utrecht*, in het licht gegeven: Het eerste nommer van een Tijdschrift, hetwelk, te beginnen met 1°. Januarij, maandelijks zal worden voortgezet. — Ieder nommer zal bestaan uit 4 à 5 vellen druks en versierd zijn met *ten minste* eene fraaije gegraveerde of gesteendrukte PLAAT.

Voor dengenen, die zich vóór ultimo December 1838 abonneert, is de prijs gesteld op *f* 7, ontvangende men voor dezen buitengewoon geringen prijs 's jaarlijks ruim 60 vellen druks, in vier fraaije, met PLATEN versierde, Boekdeelen. De kostbaarheid dezer onderneming noopt den uitgever den prijs vóór hen, die na ultimo December inteekenen, ONVERANDERLIJK op 8 gulden te stellen.

, Bij BROESE & COMP., te *Breda*, is van de Pers gekomen en wordt alom verkrijgbaar gesteld:

HET EERSTE STUK VAN HET

HANDBOEK VOOR NOTARISSEN,

NAAR DE

NEDERLANDSCHE WETGEVING,

DOOR

[illegible]

Lid der Arrondissements-Regtbank te BREDA.

In drie Stukken, of één Boekdeel, kompleet. De prijs van dit 1ste Stuk is . . . . *f* 1.60.

Dit Handboek voor Notarissen zal bevatten, al wat [illegible] dier Wetgeving gemakkelijk kan maken; Ontleding harer beginselen, en ophelderingen harer bepalingen door voorbeelden.

Alle bestellingen vóór de Uitgave van het 2de Stuk ontvangen, zullen tegen 12½ Cent per vel druks van 16 pagina's door de Uitgevers berekend worden, terwijl bij de Uitgave van het 3de Stuk de prijs direct op 15 Cent per vel zal worden bepaald.

De Uitgevers verbinden zich tot de *Komplete* aflevering van dit HANDBOEK, waaraan thans met ijver wordt voortgewerkt.

Te BREDA, bij BROESE & COMP., Boekdrukkers en Boekverkoopers.